

SLOVENSKI UČITELJ.

Glasilo
krščansko mislečih

učiteljev
in vzgojiteljev.

VERI, VZGOJI, PODOBU.

IV. Letnik

V Ljubljani 15. januarja 1903.

Št. 2.

Cilji in pota.

Kdor pazno zasleduje učiteljsko gibanje po Avstriji, kdor premotriva, resolucije in izjave sklenjene na raznih učiteljskih shodih, — naj so že ti shodi katoliške, liberalne ali pa socialnodemokratske barve — zapazi lahko dvojni cilj, za katerim stremi učiteljstvo. In ta dvojni cilj je: stanovska neodvisnost in izboljšanje gmotnega stanja.

Okoli teh dveh točk se suče vse prizadevanje učiteljstva v naših dneh. In isti tema se zopet in zopet ponavlja v najrazličnejših varijacijah. Ker je zadeva načelne važnosti, hočemo tudi mi o njej izpregovoriti nekaj besed.

Samostojna stanovska zavest je pri učiteljstvu opravičena. Dandanes učitelj ni več podrejen organ duhovnikov, temuč samostojen, javen faktor. In važno mesto, katero zavzema šolstvo v našem družabnem življenju, mora to zavest le še bolj vzbujati. S koliko skrbjo se v naših časih ustanavljajo šole, s koliko natančnostjo določa birokracija učne načrte, metode, učila i. t. d. Pedagoški in didaktički spisi silovito naraščajo od dne do dne, in vse življenjske razmere se spravljajo v tesno zvezo z vzgojo mladine. Tako je šolstvo nakrat postavljeno v središče javnega življenja, in s šolstvom je pridobil tudi učiteljski stan na veljavi in ugledu.

Zato je stanovska zavest opravičena in koristna. Najboljši učitelj, ki dobro ve, da mora vzajemno z duhovnikom voditi vzgojo otrok, mora biti

prepričan o samostojni veljavi svojega stanu. In to prepričanje je h krati poročstvo, da bode vestno izvrševal svoj posel.

A mnogokrat se na raznih socialističnih in liberalnih učiteljskih shodih ta stanovska zavest pretirava. Protiverske stranke pa namenoma netijo to prenapetost in se laskajo učiteljstvu, češ da ima ono stopiti na mesto duhovnikovo in mu slikajo cerkev kot zapriseženo sovražnico stanovske zavesti in neodvisnosti. Tako se opravičena zavest zavaja na napačno pot in izrablja.

Druga zahteva učiteljstva, prav tako nujna in mnogokrat ponovljena, je izboljšanje plače. Marsikomu gotovo že preseda neprestano moledovanje, ki se ponavlja zlasti ob zasedanju deželnih zborov. Tu in tam odpravijo učitelje s kakim majhnim priboljškom, z draginsko doklado, zvišanjem stanarine ali petletnic i. t. d. A tožbe vendar nočejo prejenjati. Kdo utegne misliti, da te vedne prošnje izvirajo iz nenasitljivosti, ki ne pozna mere in meje, ki ne računa z dejanskimi razmerami. A taka sodba bi bila krivična. Vzrok tiči globlje. Vzrok tej nezadovoljnosti je tista disharmonija, ki se kaže med socialnim pomenom učiteljskega stanu, med zahtevami, ki se stavijo nanj in med borno plačo, s katero se ga odpravlja.

Že preje sem omenil, da veljava šolstva v naših dneh vedno bolj raste. Z izpopolnjevanjem šolstva pa se silno množé zahteve, ki se v naših dneh stavijo na učiteljstvo. — Že priprava za učiteljski poklic zahteva jako obsežno vednost. Koliko je predmetov, ki jih je treba v skromno odmerjenem času prepelati in prebaviti! Žal, da se pri tem premalo ozira na temeljitost in goji neka plitvost, ki stori marsikoga prevzetnega in domišljavega. A učni načrt na pripravnicah ima položiti samo temelj, na kateri se mora učitelj opira ti. Njegovi pridnosti pa se prepušča, da si strokovno znanje z lastnih učenjem razširi in uglobi.

In koliko pedagoške vednosti, koliko didaktiške popolnosti zahtevajo zdaj od učitelja. Kupi raznih odredb, ukazov in predpisov se množé od dne do dne. Naloga, ki jo ima izvršiti, je vedno obsežnejša in težavnejša. Ali ni torej umestno, da se z večjim socialnim pomenom, ki ga ima učiteljski stan, z večjimi zahtevami, ki se stavijo nanj, strinja tudi plača, ki se mu daje.

Nesoglasje med delom in plačilom je krivo, da vlada med učiteljstvom nezadovoljnost, da je učiteljskega naraščaja vedno manj, in da mnogi zapuščajo svoje službe in si gredó drugam kruha iskat.

Pri urejevanju učiteljskih plač se torej merodajni krogi ne smejo toliko ozirati na sedanjo draginjo živil in stanovanj in po teh ozirih skromno odmerjati drobtine, s katerimi bi utešili nujne prošnje učiteljstva. Pravična uredba plač bode marveč tista ki, bode upoštevala sedanje stališče učiteljstva, težavno nalogo, ki jo ima vršiti in velike zahteve, ki se stavijo nanj.

Teženje po izboljšanju gmotnega stanja je dobilo zadnja leta konkretno obliko. Na vseh učiteljskih shodih se je soglasno sprejel predlog, naj bi se učiteljstvo plačevalo enako uradnikom zadnjih štirih činovnih razredov. Tudi „katol. učiteljska zveza za Avstrijo“ je pritrdila temu predlogu. Koliko je upanja, da se ta predlog kmalu uresniči, tu nočem preiskovati. A v takih resolucijah se javlja ono teženje spraviti v soglasje delo in plačilo.

Politiki se ob takih prilikah seveda najprej vprašujejo, kako spraviti te zahteve v soglasje z denarnimi sredstvi dežele, s čim pokriti vedno bolj naraščajoče stroške za šolstvo, kje dobiti nov vir dohodkov; drugi kličejo državo na pomoč in zahtevajo, naj država, ki ima največji vpliv na šolstvo, nosi tudi stroške zanj. Pota, da se cilj doseže so različna, morda so tudi težavna in z raznimi zaprekami obložena. Vendar zaradi tega ne gre zame-tavati nujnih in pravičnih zahtev. Ugodna preosnova učiteljskih plač pa je pred vsem zahteva pravice, in tej je treba zadostiti. Primerna pot se bode našla.

Doslej so učiteljske težnje našle malo odmeva v širših krogih. Preziralii so jih poslanci (in sicer posebno liberalni!) in jih imenovali „pretirane za-hteve“, prav tako malo jih je upoštevala inteligenca ali ljudstvo. Naj bi se razumevanje za opravičene težnje vedno bolj širilo. V ta namen smo napisali te vrstice.

R.

Jubilej.

Jih in skromen jubilej! Vendar znamenit za zgodovino šolskega gibanja in razvoj katoliškega šolskega časništva. Najstarejši kat. šolski list v Avstriji „Christlich-pädagogische Blätter“ je prvega januarja završil petindvajseti letnik.

Ta list je najznamenitejši in najuplivnejši bojevnik za versko reformo ljudske šole v Avstriji in je bil v tem oziru dolgo časa edini glasnik želj in zahtev kat. ljudstva. Zato je pa razbrati iz njegovih predalov vse posa-mezne faze in epizode dolgoletnega boja za ljudsko šolo, zato nam nudi zlasti natančno podobo o trudu in naporih katoličanov za versko šolo.

V hudih časih so zagledali ti neznatni pedagoški listi prvič beli dan. Krščanska vzgoja mladine je bila še v večji nevarnosti kot dandanes, učiteljstvo še bolj napojeno s slepim sovraštvom do cerkve, in strasti še bolj razpaljene kot dandanes. Takrat je znani Dittes, vodja dunajskega pedagogija izjavil na 19. nemškem učiteljskem shodu: „Bogoslovje je s pedagogiko nez-družljivo, poravnava absolutno nemogoča. — Mi se nemoremo pogajati s cerkvijo; šolo je treba vsacega cerkvenega vpliva popolnoma oprostiti.“

Celo šolske oblasti so takrat očitno pospeševale proticerkveno gibanje med učiteljstvom. Na petem splošnem učiteljskem shodu na Dunaju l. 1872. je stavil in utemeljeval c. kr. okrajni šolski nadzornik Lovro Mayer sledeči predlog, ki je bil soglasno sprejet: „Uvažajoč, da se verski pouk naslanja na dogme, katerih vsebina nasprotuje naravoslovju in praktičnim zahtevam vsak-danjega življenja, izjavlja peti splošni avstrijski učiteljski shod, da smatra verski pouk v ljudski šoli za nepotreben.“ Isti c. kr. okrajni šolski nadzornik je zahteval od svojih učiteljev v 4. in 5. dunajskem okraju, da ne smejo moliti „očenaša“, če so navzoči učenci drugih ver.

Katoliškega šolskega lista takrat ni bilo nobenega. Pač pa je cela tolpa liberalnih šolskih časnikov napadala cerkev in duhovščino, tako: „Freie pädagogische Blätter“ (zdaj se je prelevil v Deutsch-österreichische Lehrerzeitung), „Volksschule“ (preminil), „Neue Schule“ (tudi ne izhaja več), „Österreichischer Schulbote“ in še mnogo drugih. O kaki katoliški organizaciji ni bilo ne duha ne sluha. Cvetoče društvo „Kathol. Schulverein“, katoliška učiteljska zveza in njena posamezna društva, vse to je nastalo mnogo pozneje. Šola je bila takrat izključljivo torišče najfanatičnejših nasprotnikov vere in cerkve.

V teh razmerah je ustanovil l. 1878. Ivan Pannholzer, kapelan župnije „Am Hof“ na Dunaju, na lastne stroške list „Christlich-pädagogische Blätter“. In njemu se je zahvaliti, da je bil v tistih žalostnih časih vsaj en šolski list, ki se je potegoval za krščanska načela v šoli in vzgoji. Novi list je bil odločen in ognjevit v boju za sveto stvar. In uspehov mu tudi ni manjkalo. Šolsko-politične članke so uvaževali prijatelji in nasprotniki, in pogosto so se zaradi njih razvile cele debate v državni zbornici. Mnogo odlokov naučnega ministrstva in drugih šolskih oblasti je bilo izdanih vsled iniciative lista „Chr.-päd. Blätter“. Ko je urednik ob neki priliki strogo kritikoval mladinske knjige po šolskih knjižnicah in o mnogih izmed njih dokazal, da žalijo versko, нравno in patriotično čustvo mladine, je vzbudil toliko pozornost, da je bilo ministrstvo prisiljeno zapovedati revizijo vseh šolskih knjižnic in za njih vsebino naložilo strogo odgovornost nadzornikom, voditeljem šol in učiteljstvu.

Ustanovitelj monsignor Pannholzer je vodil sam uredništvo lista do leta 1900. Tedaj pa mu mnogotera stanovska opravila niso več dovoljevala, da bi se še pečal s katol. časnikarstvom. Zato „Christlich-pädagogische Blätter“ prešli v last dunajskega društva katehetov; h krati so organ gornjeavstrijskega učiteljskega društva in dunajskega društva „Dr. Lorenz Kellner“.

Sedaj ta list ne stoji sam v boju za krščanko šolo. Ob strani so mu: „Christliche Schul- und Elternzeitung“, „Kathol. Volksschule“ in drugi. Tudi v slovanskih jezikih že izhajajo katoliški šolski listi.

In katol. organizacija učiteljstva, koliko je napredovala v zadnjem desetletju! Kako se ideja krščanske šole vedno bolj širi med ljudstvom in si pridobiva tal zlasti na Dunaju!

Na vse te uspehe sme s ponosom zreti list ob svoji petindvajsetletnici. In prav ti uspehi ga morajo navdati s pogumom, da neustrašeno izvršuje svojo nalogo tudi v bodočnosti.

Nekaj o pravopisnem pouku.

Zelo važen del jezikovnega pouka je pravopisni pouk. Zdi se sicer marsikom, da zlasti slovenskega pravopisa ni treba mnogo učiti, ker „slovensko bo vendar znal vsakdo pisati“. Toda, kdor ima priliko večkrat dobiti v roko pisma in druge zapiske preprostega ljudstva, vidi, da ljudje tudi slovensko ne znajo pravilno pisati, dasi je slovenski pravopis mnogo lažji od nemškega ali drugih jezikov. Kateri učitelj še ni dobil v roko kaj takega: „Gospot Učitelj jim naznanim de moj Fant janés zarad tega ni peršov u Šolo ker je biv bolan. Jih Pozdravim I. I.“

Taki in enaki zgledi nas silijo, da obračamo tudi na slovenski pravopis svojo pozornost in slovensko ljudstvo naučimo pravilno pisati.

Pravopisje se goji navadno na dva načina. Učenci določene besede, stavke in sestavke le prepisujejo ali pa jih napisujejo po narekovanju.

Prepisovanje je sicer po sodbi mnogih za učitelje in učence mnogo lažje kakor pa pisanje po narekovanju; pa le tedaj, ako si je učitelj sam lahko naredi. Ako pa učitelj vé, da ne zadostuje v začetku pravopisne ure le reči: „Danes je pravopisna ura, bodete pa to ali ono berilno vajo prepisali“, potem mu prepisovanje ne povzroči nič manj truda kakor pisanje po narekovanju.

Tudi za pravopisno uro se je treba pripraviti; zlasti je treba določiti smoter, pripraviti primerne izglede, na katerih se poočituje, pripraviti primeren sestavek, katerega učenci prepisejo oziroma napišejo po narekovanju.

Ako se je učitelj za pravopisno uro sam dobro pripravil, potem gotovo ne bo samo ukazal kak sestavek prepisati, tudi ga ne bo kar brez priprave narekoval, temveč bo učence na prepisovanje oziroma narekovanje preje pripravil. Besede, katere si je odbral za izglede, bode v primernih stavkih uporabil in jih napisal na šolsko tablo. Tu se ponuja ugodna prilika, da učenci skoraj nevedé ponavljajo snov iz realij in stavke iz etičnih berilnih spisov, ako po učiteljevem navodilu delajo primerne stavke. Dobljene stavke pa naj tudi učenci prepisejo v svoje zvezke ter značilne besede ali podčrtajo ali jih pa koncem stavka še enkrat zapišejo. Pri tem pa je treba opozarjati otroke na dotične besede in jih poučiti, zakaj jih moramo tako pisati in ne drugače.

Za otroke jako zanimivo in tudi za pravopisni pouk velevažno je, ako se pri tej priliki iščejo in napisujejo tudi druge izpeljane in sorodne besede, ki se enako pišejo, n. pr. *kralj*, *kraljica*, *kraljevati*, *kraljestvo*, *kraljevina*, *kraljevič*, *kraljiček* itd.

Še-le potem, ko spoznamo, da so si učenci prisvojili to, kar smo jim hoteli podati, se preide k prepisovanju primerne sestavka ali pa k napisovanju po narekovanju.

Že zgoraj sem omenil, da ni dovolj, ako učencem kar ukažem ta ali oni sestavek prepisati, ker s samim prepisovanjem se ne doseže zaželjeni smoter. A tudi potem, ko sem učence že opozoril in zadostno pripravil na

vajo, katero bodo morali izdelati, treba je še dobro premisliti, kaj se jim bo ukazalo prepisati. Ako sem ravnokar poučeval otroke, katere besede se pišejo n. pr. z „lj“, vendar ne bom ukazal prepisati kar poljubno besedilno vajo, znabiti še celo tako, v kateri sploh nobene besede z „lj“ ne najdeš. Poiskal si bom torej že prej učnemu smotru p r i m e r n o vajo, katera bo res tudi to nudila, kar želim otrokom podati.

Da si učenci za to vajo značilne besede boljše utisnejo v spomin, naj jih pri prepisovanju tudi podčrtajo, ali pa naj jih koncem prepisovanja še enkrat izpišejo. Na poslednji način sami sebe kontrolirajo, so li vse dotične besede res tako pisali, kakor bi jih morali, ali ne. Mesto celega sestavka, zlasti če je dolg, prepisejo lahko učenci tudi samo dotične besede.

Prav pogosto pa se poslužujemo pri pravopisnem pouku pisanja po narekovanju. Tu in tam se napačno misli, da se take vaje morejo gojiti še le na višji stopinji; toda to mnenje je napačno. Pisanje po narekovanju naj se goji že na najnižji stopinji. Kakor hitro zna učenec zapisati eno ali dve črki, naj se ga že vadi pisati po narekovanju. Pridi k tabli, M! Zapiši i! in! ni! itd. Take vaje so neprecenljive važnosti za ves poznejši pouk. L e m a l o m e h a n i č n e g a p r e p i s o v a n j a , a t e m v e č p i s a n j a p o n a r e k o v a n j u !

Pri tem pa je paziti zlasti na sledeče: Vse, kar narekujemo, morajo učenci tudi umeti. Za marsikako vajo je težko dobiti celoten sestavek, v katerem bi se isto pravilo na več zgledih ponavljalo. Zato se pri narekovanju pogosto poslužujemo stavkov, ki med seboj niso v nikaki zvezi. Take stavke moramo otrokom vsacega posebej razjasniti, predno ga napišejo. Ako smo pa dobili za kako vajo celoten sestavek, razjasnimo jim ga vsega, predno ga začnemo narekovati, če jim morebiti ni bil že prej znan.

Tudi med narekovanjem je treba še otroke opozarjati na vse one besede, katere zahtevajo kakega posebnega pojasnila. Na nižji stopinji naj učenci sploh vsako besedo prej slovkujejo, predno jo zapišejo. Bolje je napako prej zabraniti, kakor jo potem popravljati.

Učitelj naj narekuje vedno le počasi in nikdar ne predolgih stavkov. Ako je stavek dolg, naj se razdeli na primerne dele.

Vsak stavek naj se narekuje le enkrat. Ako učenci vedó, da učitelj isti stavek večkrat ponavlja, potem gotovo ne pazijo mnogo.

Vsa ta navodila bodo pa jako malo koristila, ako ne dostavim še nekaj česar ne smemo pogrešati pri nobenem pismenem izdelku, in to je: pregledovanje in popravljanje izdelkov. Ako se izdelki ne pregledujejo, učenci gotovo ne pazijo in se ne trudijo, da bi pravilno pisali. Vsaka napaka, ki ostane v izdelku, je vzrok, da se pravilna oblika ne vtisne v otroški spomin.

Konečno naj še omenim, da se priporoča dajati otrokom tudi pravopisne naloge, v katerih to ali ono pravopisno pravilo sami uporabljajo. Take naloge bi bile n. pr.: 1. Napišite pet stavkov, v katerih bodete uporabljali lastna imena sredi stavka! — 2. Poiščite sorodne besede besedi... in jih uporabite v stavkih! — 3. Napišite pet stavkov, v katerih bodete uporabljali besede s polglasnim e! itd.

Zrna iz Rousseau-jevega „Emilà“.

Rousseau je ženijalen kot pisatelj, pomanjkljiv kot pedagog — oduren kot človek.“ Tako je nekdo označil Rousseau-ja. Malo besed, ki pa nam mnogo povedó.

Spomnila sam se teh besed nehoté, ko sem se pred kratkem uglobila v njegovo najiminitnejše delo — Emil-a.

Kolika duhovitost, nenavadna nadarjenost! Kako spreten in zanimiv slog! — Ženijalno poseže Rousseau v razne stroke znanosti — in jih uporablja kot zanimiv pripomoček za svoje pedagoško delo. Z nekako samozavestjo ti zapiše trditve, ki jim vsak lajik zasledi pomanjkljivost. Zraven ti pa zopet pove toliko modrega in lepega, da ga moraš občudovati. — Nekatera vzgojilna načela so trajne vrednosti. — „Pomanjkljivi pedagog“ — kljubu vsem pomotam zasluži le ime, glasovitega pedagoga.

Ali je „oduren kot človek“ naj vsak sam presodi čitajoč njegov životopis. Rousseau je bil žrtev nesrečne vzgoje, žrtev svojega časa — žrtev popačene družbe najvišjih slojev. Pomilovanje se nas polasti, gledajoč pred seboj toli nadarjenega — a zraven toli propalega — nesrečnega človeka.

Iz njegove knjige — Emil — zdelo se mi je vredno, zabilježiti si nekaj dobrih zrn. Podajem jih v naslednjih vrstah. Niso razvrščena po vsebini, ampak zapisana zapored, kakor se nahajajo v četrterih knjigah — „Emil-a.“

I.

Tisti je najbolje vzgojen, ki najbolje ume, prenašati dobrine in težave življenja.

Živeti se ne pravi le dihati — ampak tudi delati.

Učimo mladino le ene znanosti in to je znanost o človeških dolžnostih. Zmernost in delo sta prava zdravnika človeštva.

Pomagaj otroku, kolikor mu je res potrebno; nikoli se ne daj voditi njegovim muham.

II.

Že v prvi mladosti se učimo poguma.

Med prvim, kar je treba otroka navajati je, da zna prenašati bolečine.

Pravo srečo smo našli, ako omejimo svoje želje v vsem, v čemer presegajo naše moči, da spravimo svojo voljo v soglasje s svojimi zmožnostmi. Mirovala bo naša duša le tedaj, ako dejansko delujejo vse naše dušne moči.

Čimbolj se vdajamo vživanju, tem bolj se nam oddaljuje sreča. Telesne bolečine in pekoča vest so resnično zlo, — vsa druga zla so namišljena.

Le polovičarska učenost nam kaže smrt kot nahuje zló, ker vodi naše spoznanje le do smrti, a ne sega dalje.

Čim bolj tuja nam je potrpežljivost, tem več trpimo.

Prevelika skrb za prihodnjost je pravi vir mnogoterih nadlog.

Ako je otrok svojeglaven, zastavljajte mu fizične zadržke, ali ga kaznujte tako, da so kazni neposredna posledica njegovih dejanj. Teh se bo spomnil o drugi priliki.

Otroku ni treba ničesar prepovedati; le zabranite mu, česar nočete, da bi storil.

Kedarkoli otroku kaj dovolite, ne storite tega njegovi želji na ljubo — ampak zato, ker mu je tega treba.

Izpopolnite njegovo nezmožnost in podpirajte ga, — a natanko le v toliko, kakor mu je treba za prostost, nikoli pa v toliko, da bi potem nad vami gospodoval.

Razločuj resnične potrebščine od namišljenih.

Ne odrekajte mu (gojencu) prepogosto, kar želi, kakor bi vam to bilo v zabavo; a njegove solze vas naj nikoli ne omehčajo k popustljivosti, da bi privolili njegovi neopravičeni želji.

Ne pretiravaj — niti v strogosti, niti prizanesljivosti.

Kdor hoče kaj velikega doseči, poznati mora majhna zla.

Komur se v fizičnem oziru predobro godi, tistega nrvnost vsekdar trpi.

Povem vam sredstvo, da popeljete otroka v gotovo nesrečo: izpolnite mu vsako željo.

Če je otroku le hoteti, da se mu izpolni sleherna želja, domišljaje si bo, da je gospod vsega sveta; in če je pozneje treba, da mu kaj odrečete, zdi se mu to le kljubovalnost — in vsi vaši tehtni vzroki le prazne pretvare.

Združite slabost in vladoželjnost; in porodila se bo iz njih neumnost in nadloga.

Otrok naj ničesar ne stori, le zgolj iz pokorščine — ampak ker tako zahteva nujna potreba.

Le jedni želji otrok mi ne ugodite nikoli — in ta je — da bi jih vi ubogali.

Dobra vzgoja je izvršila mojstersko delo, ako je storila človeka pametnega in modrega; in nekateri hočejo otroka odgojevati s pomočjo pametnih razlogov. To se pravi, začeti pri koncu — smoter rabiti kot pripomoček.

Če bi mladina slušala pamet, bi ji vzgoje ne trebalo. —

Če si hočete pri vzgoji pomagati s pametnimi razlogi, napeljujte gojenca, da vam nasprotuje s svojimi razlogi, postane prepirljiv in ošaben, ker si pripisuje prav toliko modrosti, kakor jo ima odgojitelj.

Modremu so postave odveč.

Prislušuj naravi; skrbno opazuj svojega gojenca; naj se svobodno začenja razvijati kal njegovega značaja; počakaj s svojim vplivom, da ga spoznaš popolnoma.

Če delaš le — po slučaju, po sreči — zapadeš zmotam.

Predno se drznemo, pečati se z vzgojo in omiko človeka — se moramo samega sebe vzgojiti in omikati v pravega človeka.

Pridobite si vsestransko spoštovanje.

Nikoli ne boste gospodovali nad svojim gojencem, ako ne gospodujete nad njegovo okolico. In k temu vam pripomore le vaš ugled, ako izvira iz spoštovanja, ki ga vam zagotovi vaša krepost.

Če tudi odpirate svoje denarnice — ako pa ne odprete svojih src, ostala vam bodo srca vedno zaprta.

Svoj čas, svojo skrb, svojo blagohotnost, samega sebe morate žrtvovati; kajti če storite tudi, kar vam drago, čutilo se bo, da vi in vaš denar niste eno in isto.

Koliko nesrečnežev in bolnikov je bolj potrebnih to lažbe nego milodarov.

Očitno branite vsacega, ki ga zatirajo. Bodite pravični, milosrčni! Ne sipajte le milodarov — ampak bodite usmiljeni. Dela usmiljenja poto lažijo več trpljenja nego denar.

Nehajte — očitati drugim svoje lastne slabosti!

Nikoli ne ponavljaj naivnih besed otrokovih v njegovi navzočnosti.

Gojenec tvoj naj ve, da je slab, a da si ti močan, da je popolnoma odvisen od tvoje volje. To naj čuti, zna in se uči. Zgodaj naj čuti jarem narave, zakon nujnosti, ki se mu mora vkloniti vsako končno bitje. A nujnost naj spozna v okoliščinah, nikoli pa v svojeglavnosti ljudij.

Ako mu kaj dovolite, storite to na prvo besedo — ne le po dolgotrajnih prošnjah — a pred vsem, naj bo vaše dovoljenje brezpogojno. Gojenec naj čuti, da vam je všeč, ako mu morete kaj dovoliti.

Vsaka prepoved bodi nepreklicna; nikaka prošnja, nikaka vsiljivost je naj ne omaji.

Tvoj „ne“ bodi kakor — neporušljiv zid, katerega otrok ne bo več poskušal podreti, če si je ob njem pet-ališestkrat brezvspešno poskušal moči.

Na ta način ga boste storili mirnega in ravnodušnega; kajti narava človeška se slednjič potrpežljivo ukloni nujnosti in potrebi, nikoli pa zlovoljnosti in trmi.

Najslabeje odgojujete, če mu dovolite omahovati med svojo in vašo voljo.

Edino sredstvo, ki vas pelje do zažaljenega smotra, je prav urejena svoboda.

Čim pokornejši pred očmi, tem bolj razposajen v svobodi.

Ne oponašajte mu njegovih slabostij.

Prva vzgoja je negativnega značaja: Ona se ne nanaša na pouk v čednosti in resnici — temveč da varujete srce hudobije, pamet pa zmote.

Ne zahtevajte, da bi otrok hvalil to, kar mu ne ugaja.

Vsak značaj ima svoje posebnosti, ki zahtevajo njemu prikladen način vzgoje; in največje važnosti je, da ga vodimo ravno na isti prikladni način.

Če hočeš gospodovati nad otrokom, gospoduj pred vsem sam nad seboj; ponavljaj si to, čim večkrat — tem bolje!

Že nepremišljen smeh lahko učini nepregledno škodo za vse življenje.

Nahajajo se pohlevni značaji, ki jih brez skrbi — lahko prepuščamo prvotni nedolžnosti in prostosti, so pa tudi siloviti značaji, ki jih je treba za časa prijeti, da iz njih naredimo človeka, sicer bi jim morali naložiti spone in jih zaslužniti.

Prve dolžnosti čutimo do samega sebe; prva čustva se sredotočijo v naši osebi; zato tudi čuta pravičnosti ne merimo najprej s tem, kar smo dolžni mi drugim, ampak po tem, kar so drugi dolžni nam.

Nikoli ne dovoljaj, da bi se otrok šalil z odraslimi, kakor bi bili njegovi vrstniki ali celo podložniki. Če bi se — ko je še majhen — drznil koga udariti — vrnite mu udarce z obilnimi obrestmi.

Da spozna otrok pravico lastnika, je potrebno, da mu daste nekaj v last.

Vaši ukrepi naj bodo djanja, ne le besede; besede otroci hitro pozabijo.

Vihrav otrok pokvari vse, kar mu pride v roko; ne razjzite se zaradi tega. V slučaju, da kaj zlomi, ne nadomestite takoj zlomljenega; naj je otrok prej občutno pogreša.

Ne pritožujte se zaradi neprijetnosti, ki vam jih povzroči gojenec, a skrbite, da jih občuti on najpoprej.

Ne nalagajte kazni zaradi nje same; ta naj bo vedno naravna posledica njegovih hudobij.

Ne pridigujte zoper laž, — ne kaznujte je, pač pa naj občuti gojenec nje posledice. O prvi priložnosti mu ne verjemite — če tudi ni kriv hudobije, ki mu jo očitata.

Kazen naj ne bo nikoli maščevanje vzgojitelja.

Ne zahtevaj obljub od svojega gojenca.

Bodite previdni v zahtevah in obljubah.

Radodarnost naj bo bolj navada in potreba srca, kakor roke.

Učitelj naj se varuje gizdavosti; bodi čednosten in dober. Vaš zgled se vtisne v gojenčevo srce.

Njegovim (gojenčevim) vprašanjem ne odgovarjam, kadar se njemu ampak kadar se meni ljubi.

V starosti, ko še srce čutiti ne more, naj posnema otrok dobra dela, četudi jih ne umè; s tem mu ugladiš pot do njih.

Najvažnejši nauk za vsako starost bodi: ne stori nikomur nič žalega.

O, koliko dobrote skazuje tak človek svojemu bližnjemu, ki mu ne stori nikoli nič žalega — če je sploh tak človek na svetu.

Kolikega duševnega junaštva, kolike moči in značajnosti je k temu treba!

Kako veliko in težko je, doseči to stališče, tega ne čutimo, ako premišljujemo to pravilo, temveč le tedaj, kadar ga skušamo uresničiti.

Zelo živahni otroci postanejo navadni ljudje.

Nič ni težavnejšega nego razločevanje prave neumnosti od navidezne slepilne, ki je često le znak krepkih polagoma se razvijajočih duš.

Slabo poučen otrok je bolj oddaljen od modrosti kakor nepoučen.

Prava spretnost vzgojiteljeva kaže se v načinu kako razvrsti snov, in po skrbi ki jo ima, da gojencu nudi le to, kar more umeti in mu prikriva, česar mu ni treba znati.

Basni niso za otroke; laž jih zmoti, da ne najdejo resnice. Le odraslim so v pouk; otroci naj spoznajo neprikrito resnico.

Skušnja nas uči, da se otrokom prikupi tista vloga, ki jim je najbolj mična po zvitosti ali premetenosti.

Zato dosežemo z basnijo ravno nasprotno, kakor smo želeli.

V naših družabnih razmeh je v navadi dvojna nrvnost: jedna za besede, druga za djanja; a obe se nikakor ne strinjati.

Knjige so orodje najhujšega zla.

Vzbudite v gojencu zanimanje za nauk in vsaka metoda se vam bo obnesla.

Pred vsem je potrebno, da se gojencu učenje ne pristudi, če ga že ljubiti ne more.

Vadi teló, da se v njem razvija moška krepkost.

Če vedno le vaša glava vodi gojenčeva dela, bode mu njegova lastna odveč.

Emil (gojenec) ne pozna blebetanja — pač pa delo; on ne pozna sveta, pač pa ve, kaj njemu samemu pristojta.

Navadno umeje otrok bolj čitati v učiteljevi duši, kakor ta brati v otroški srcih.

A. Št.

(Dalje.)

Dopisi.

Iz Gorice. Katoliško društvo slovenskih učiteljic na Primorskem je imelo dné 7. prosinca svoje občno zborovanje.

Duhovni voditelj, preč. g. župnik Ivan Kokošar je govoril o spiritističnih dejstvih. Pokazal je njihovo moralno nevarnost ter opisoval zanimivo hipotezo o četrti dimenziji. Pojasnil je znanstveno celo vrsto spiritističnih prikazni, ki varajo nevedneže.

Predstojnica je govorila o Rosvitinih dramah Calimachus in Gallicanus, o njenem slvospevu Otonu Velikemu in o njeni kroniki Gandersheimovega samostana.

Izročila je društvu sliko rajnega duhovnega voditelja, preč. g. dr. in profesorja

Josipa Pavlice, v lepem okviru. Rajniku na čast je markeza Obizzi deklamovala Gregorčičevo pesen „Vrlemu možu“.

Dalje je deklamovala g. Jelka Mercinova Gregorčičevo „Sveti večer“, in peli so se zbori „Ave, maris stella“, „Tihota na morju“ in „Srečen pot“.

Sledile so volitve, pri katerih ste bili izvoljeni g. Holzinger pl. Weidich za predstojnico, za blagajničarico pa gspdč. Eliza Makučeva.

Dné 28. januarja ob petih uri pop. bode gospa Gärtner predavala „o umetnosti v šoli“.

Občni zbor bode dné 28. februarja ob 4. uri pop. M. H. W.

Šolske vesti.

Učiteljske vesti. — Nadučiteljica g. K. Jalas v Mariboru je odlikovana s srebrnim zaslužnim križcem s krono. — V Zavrču je umrl učitelj g. Franc Pisternik. — Nadučiteljem pri Sv. Kunigundi

na Štajarskem je imenovan g. Jožef Močnik, učitelj istotam; za učiteljico na ljudsko šolo v Trbovlje je imenovana provizorična učiteljica gdč. Helena Franke. — Umirovljen je nadučitelj g. Anton Lajnsič v

Št. Martinu v Rožnem dolu Voditelj novo-ustanovljene šole pri Sv. Kocijanu blizu Laškega je postal učitelj Luka Starc. Nameščeni so: g. Ferd. Reich, učitelj v Slov. Bistrici na šoli mariborske okolice v Karčovini, gdč. Olga Janschek na nemški šoli v Pekrah pri Mariboru in gospa Frančiška Nemetz na nemški šoli v Ljutomeru. Provizoričnim učiteljem v Vitanju je određen začasno g. Umek. Imenovana je za provizorično učiteljico na šestrazrednici v Št. Marjeti pri Ptuju gdč. Roza Jebačin. V brežkem okraju so na novo nastavljeni kot prov. učitelji oz. učiteljice sledeči gg. in gdč.: Sotlar Martin v Kapelah, Svetka Lapajne, Windischer Marija, Jankovič Peter in Potočnik Ludovik v Dobovi; Hočevar Maks na Bizeljskem; Schiffrer Emil v Sromljah; Mazi Olga in Jamšek Viktor v Artičah. G. Majcen Martin je premeščen od Sv. Duha v Ločah v Rajhenburg.

Iz Celovca. Celovski mestni zbor je dovolil učiteljskemu osebju na tukajšnjih ljudskih šolah novo stanarino, in sicer nadučiteljem po 700 K, nadučiteljicam po 500 K, oženjenim učiteljem po 500 K, neoženjenim učiteljem in učiteljicam po 360 K. Tukajšnja višja dekliška šola se opusti, ker vlada ustanovi žensko učiteljišče. S tem pa mnogi niso zadovoljni, in v mestnem zboru se je nasvetovalo, da se naj ustanovi nov ženski licej. S tem bo težko kaj!

Štajerski šolski zaklad. V proračunu za leto 1903. je za deželno šolski zaklad stavljenih 5.515.000 K, za normalni šolski zaklad 19.000 K in za učiteljski penzijski zaklad 571.000 K.

Proračun koroškega dež. šol. zaklada kaže 1.542.336 K potrebščin. Koliko teh kron je neki namenjenih za slovensko šolstvo!

II. seja pripravljalnega odbora za dež. učit. konferencijo 1903. V seji dne 23. decembra l. l. se je overoveril zapisnik I. seje. Določil se je na podlagi referata L. Jelenca poslovni red za pripravljalni odbor in poslovni red za dež. učiteljsko konferencijo, o katerem je poročal c. kr. ravnatelj Levec kot načelnik odbora za sestavo poslovnika. Vršila se je generalna debata o poročilu nadučitelja J. Tomana o pouku v slovnici, o poročilu J. Bernota o računstvu v ljudski šoli, kakor tudi o poročilu učitelja Gregorina o učnem načrtu za enorazredne ljudske šole s poldnevnim poukom. O teh poročilih se bo v prihodnji seji dne 21. januarja 1903. vršila podrobna debata. Učitelj Fr. Gärtner je poročal o predpripravah za razstavo učil o priliki dež. učit. konferencije. V prihodnji seji se bo obravnavalo o že omenjenih predmetih in o učnem načrtu za enorazredne ljudske šole s celodnevniim poukom. Razen tega bo poročal nadučitelj J. Toman o učnem načrtu za dvorazredne ljudske šole s poldnevnim in celodnevniim poukom. Dalje so se razdelili tudi referati o učnem načrtu za tri-, štiri- in petrazrednice odbornikom Gregoraču, Šegi in Jelencu.

Javna predavanja na c. kr. umetno-obrtni strokovni šoli v Ljubljani. A. Za dame. Pričetkom tega leta so se na tukajšnji c. kr. umetno obrtni strokovni šoli pričela javna predavanja za dame, ki se zanimajo za risanje in slikarstvo. Obsegala bodo: Temeljne pojme o projekciji, o sencah, o konstruktivni perspektivi in o perspektivniem senčenju. Predavanja se bodo vršila vsak četrtek od 4. – 6. ure popoldne. Pričela se bodo v četrtek dne 8. jan. 1903 ter trajala do srede maja. Imel jih bode učitelj risanja gosp. Oton Grebenz B. Za obrtnike in pomočnike bode imel ravnatelj g. Ivan Šubic predavanja o motorjih

za mali obrt (parna mašina, plinov motor, elektromotor). Dan in ura teh predavanj se bodeta pozneje naznanila. Predavanja so brezplačna, a vršila se bodo le tedaj, če se zglati primerno število obiskovalcev. Zglasila (ustmena ali pismena) sprejema ravnateljstvo c. kr. umetno-obrtne strokovne šole (Staritrq, Zatiški dvorec).

Klasifikacije pismenih izdelkov.

Naučno ministrstvo je odredilo, da se ima odslej tudi na javnih ljudskih in meščanskih šolah zunanja oblika pismenih nalog klasificirati in v katalogih in letnih izpričevalih (oziroma izpustnicah) zabilježiti. Lestvica za rede je sledeča: zelo lično = 1; lično = 2; manj lično = 3; nelično = 4. — Na javnih ljudskih šolah je ta klasi-fikacija splošno obvezna le za učence zadnjih treh šolskih let, vendar lahko deželne šolske oblasti isto lahko razširijo tudi na nižje razrede.

Nov šolski šematizem bode izdal začetkom tega leta deželni šolski svet na Štajerskem. Stari šematizem je že pošel in je popravila potreben.

Nadomeščanje učnih moči na ljudskih šolah. Na Štajerskem je s 1. januarjem t. l. stopil v veljavo nov red za supliranje na ljudskih šolah. § 1. tega odloka se glasi: „Če se učno mesto na več-

razredni ljudski šoli vsled bolezni ali dopusta učne osebe ali iz drugih vzrokov za krajšo dobo kot štirih tednov ne more zastaviti. naj poučujejo otroke tistega razreda druge učne moči na isti šoli, in sicer ob celodnevnem pouku po tri dni na teden, ali s tem, da se vpelje poldneven pouk ali pa z družitvijo dveh razredov. Šolsko vodstvo naj v tej zadevi stavi predlog na okr. šol. svet, ki ima pravico odločevati. V nujnih slučajih tudi lahko predsednik okr. šol. sveta potrebno ukrene, ki pa mora pozneje dobiti potrjenje deželne-ga šolskega sveta. § 2. veli: „Če učno mesto na enorazrednici dalje kot en teden, ali na večrazrednici dalje kot štiri tedne ni zastavljeno, naj se po odredbi okr. šol-skega sveta, oz. njega predsednika pomaga z nameščenjem okr. pomožnega učitelja ali suplenta ali z začasnim izpostavljanjem učitelja sosedne šole ali z vpeljavo alter-niranja pri pouku. Poslednji način je umeti tako, da kaki sosedni učitelj tri dni poučuje na svojem službenem mestu, tri dni pa v razredu učitelja, katerega suplira. Tako supliranje je redoma dovoljeno le na enorazrednicah. Oženjeni učitelji se (če mogoče) ne smejo izpostavljati.“

Drobtine.

Cvetke iz Tovariševega vrta „Vla-dala je več tednov (bolje mescev) huda suša“ — pri Učit. Tovarišu. Niti člankov ni bilo, niti Rešetarjevih podlistkov, niti Dimnikovih notic in opombic. Le dolgo-vezno in dolgočasno poročilo o zadnjem zborovanju „Zaveze“ se je že štiri mesce vlačilo po njega predalih, kakor jesenska megla po ljubljanskih ulicah. Taka duševna hrana je pa začela slednjič vendarle presedati nekaterim nežnim želodcem.

Izvolili so deputacijo in jo poslali k uredništvu češ: ali pišite članke za uredniški honorar, ki ga dobivate, ali pa učitelji in učiteljice list pustimo. Napredni učitelj se je izjavil v Slovencu, da je „Tovariš najslabši učiteljski list.“ Strašno očitanje! Človeka mora spraviti iz ravnotežja! In tudi urednika „Tovariša“ je pogrelo. Vse-del se je in začel — pa ne pisati članka — ampak računati. In zračunil je, da do-biva komaj 5 K od številke. Kaj se torej

hoče? Malo denarja — malo muzike. In ker je bil že pri računanju, je računal naprej, kako bi bilo prijetno, če bi drugi za urednika list napolnili. In zračunal je, če bi vsak učitelj le en članek spisal, pa bi jih imel za 16 let naprej. Kaj hočeš še več, duša moja? Drva se navadno nabavijo za eno zimo, egiptovski Jožef je imel v svojih žitnicah žita za sedem let, urednik „Učit. Tovariša“ pa bi bil v srečnem položaju, da bi bil preskrbljen kar za 16 let (!!!) Če bi poleg tega še uredniški honorar za 16 let naprej potegnili, smo prepričani, da tudi g Engelbert še danes popusti urejevanje „Učit. Tovariša“, ker slednjič je vendar le dolgočasno — prazno slamo mlatiti.

Novo življenje se je pojavilo izza novega leta na zapuščenih livadah „Učit. Tovariša“. Uredniki so tiste borne tri dni božičnih počitnic vestno porabili. Člankov, katerih so nekateri tako pogrešali, je zdaj kar po pet ali šest. Kratki so sicer, a tem bolj jedrnat. Že naslovi so fenomenalni: „Clara pacta“ — „Odkrita beseda“ — „Da se razumemo“! Gotovo še ni bilo nikjer brati kaj enakega. — In posamezni stavki! To so kar sami pregovori in modroslovske sentence n. pr.: „učitelj ne bode nikoli več mežnar“ (stoji!) „Vsak imej toliko besede, kolikor si storil dobrega izven svoje službe“ (nevaren princip, zlasti za mnogotere liberalne učitelje!) „Izpolnjevanje službenih dolžnosti je vsakemu dolžnost, ne pa zasluga“ (neovrgljiva resnica!) In tako gre naprej. Duhovitih misli in globokoumnih stavkov je po novem letu v Tovarišu toliko kakor da mu je urednik sam slavni — Nietzsche.

Novo pot za izboljšanje učiteljskih plač so iznašli pri „Tovarišu“. Začeli so namreč primerjati učiteljske in duhovniške plače, a ne na podlagi kakih zanesljivih tabel, temuč lažljivih, izmišljenih zgodbic. „Tovariš“ je za novo leto dve taki zgod-

bici predložil svojim bravcem. Prva se tiče nekega župnika, ki za 9 gl. ali 18 kron ni hotel iti maševat svojim faranom. Druga pripoveduje o neki božji poti, kjer so maše po štiri krone. Ker jih dotični duhovnik ne more sam zbrati, jih pošilja frančiškonom po 1 K 20 h, sam pa spravi 2 K 80 h čistega dobička. — Takega gradiva za list vam pa ne bode primanjkovalo! Pripravite si ga lahko kar za petdeset let naprej in ne samo za šestnajst. Ker namreč nikjer ni dostavljeno ime in kraj, imajo te zgodbice enako vrjetnost za vse čase.

Slovenske učitelje izganjajo! Koroški „Mir“ piše: G. Rudolf Mencin, učitelj v Škocijanu, je imenovan za učitelja v Št. Ilju pod Turjakom na Štajerskem. — Kratka, za mnogokoga morda nepomenljiva je ta novica, a vendar je v nji pravcata slika naših žalostnih šolskih razmer. Zopet mora slovenski učitelj pobegniti iz dežele, v drugi deželi si iskati službe in kruha, ker mu pri vladajočih razmerah na Koroškem nočejo pustiti mesta! Kakor pod rajnim nadzornikom Gobancem, tako in še huje je pod vladajočim Palla-tom, da namreč slovenskemu učitelju, in bodi si še tako vesten in priden učitelj, zagrenijo življenje tako, da mu nagajajo, kjer le morejo, da konečno rad gre iz dežele. Dober del tega sevé opravlja nadzornik Palla, ki že skrbi za to, da postane služba slovenskega učitelja kolikor mogoče — neprijetna. Tako je že lepo število izvrstnih slovenskih učiteljev moralo zapustiti deželo. In na pritožbe slovenskih poslancev, da primankuje slovenskih učiteljev, ima Palla drzno čelo odgovoriti: Saj bi jih nastavljal, ko bi jih imel! Na drugi strani pa se izganjajo iz dežele! In tako deluje šolska uprava neprestano in dosledno na to, da izpodriva slovenske učitelje, da zabranjuje slovensko šolstvo. Tužna nam majka!

Šolstvo v Švici. V Švici je bilo meseca novembra splošno ljudsko glasovanje o izpremembi zavezne ustave. Z 256.000 glasovi proti 78.000 je bilo sklenjeno sprejeti v ustavo nov član, po katerem bode šolstvo, ki je doslej spadalo v področje kantonov, v bodoče podrejeno zvezinemu svetu. Tudi stroške bode morala nositi ta oblast.

Nov napad na krščansko šolstvo v Franciji. Francoski naučni minister Chaumè je skoval nov načrt zakona, ki ima odpraviti tako zvano lex Falloux. Duhovni voditelji zasebnih šol se bodo morali po tem zakonu podvreči posebnim izpitom, ki jih bode država ukazala. Izjaviti bodo morali, da ne pripadajo nobeni redovniški družbi, ki od države ni priznana in se zavezati, da v svojih šolah ne bodo nastavljali učiteljev, ki so ali pa so bili kongregacijonisti. Kazni za prestopke: denarna globa, zatvoritev šole, prepoved poučevanja do petih let. — Kulturni boj na Francoskem se torej nadaljuje.

Šolske kuhinje v Genfu. V deželi, kjer se je rodil slavni pedagog Pestalozzi, se živeje zavedajo kakor drugod, da stradajoči otroci niso in ne morejo biti sposobni učenci. Zato se po mnogih švicarskih krajih revnim učencem deli o poldne juha in kruh. Najbolj pa je razvita skrb za šolske otroke v Genfu. Tu se ne dobi samo kruh in juha, čeprav se stroški ne pokrivajo iz mestne ali kantonske blagajne, temuč potom zasebnih društev „cuisines scolaires“. Njih delovanje pospešujejo bogati darovi v denarju in jestvinah. Kmetje iz okolice darujejo poljske sadeže, ki se ob pričetku šolskega leta z avtomobilom pripeljejo v mesto, društva prirejajo bazarje in zabave v korist šolskim kuhinjam, tudi gledišče priredi kako predstavo v ta namen. Mesto podpira to podjetje s tem,

da prepusti brezplačno potrebne prostore. Kjer je le mogoče, se po šolah pripraven prostor priredi za jedilnico ali kuhinjo. V nekaterih šolah porabijo telovadnico v ta namen. Vsaka šola ima plačano kuharico. Tej pomagajo prostovoljno učiteljice. Postrežbo otrok oskrbujejo člani komiteja, meščani iz dotičnega kraja. Tako je mogoče tem „cuisines scolaires“ s primeroma majhnimi stroški 30.000 frankov prehraniti vsak dan nad 600 otrok. Obedov se udeležujejo ne samo prav siromašni otroci, temuč tudi otroci takih starišev, ki čez dan niso doma. Ti plačujejo za obed po 30 centimov. Vendar je njihovo število majhno. Izmed sto udeležencev jih plačuje komaj pet. Za obed dobé: juho, meso s prikuho in močnato jed. Po kosilu se otroci igrajo na dvorišču, dokler se ne prične popoldanski pouk. Novejše šole imajo pokrita dvorišča, da otrokom niti ob deževnem vremenu ni treba biti v zaprtih sobah.

Pogoščevanje otrok se vrši od začetka šolskega leta do meseca aprila. V poletnem času pa to opuščajo, ker je takrat starišem lažje preskrbeti za otroke potrebno hrano.

Takih „cuisines scolaires“ je v Genfu pet. A poleg njih še drugače skrbé za šolske otroke. Da je v vsaki novejši šoli kopališče, bodi le mimogredé omenjeno. Zelo koristna in dobrodejna naprava pa je tudi ta, da morejo otroci takih starišev, ki čez dan niso doma, po končanem pouku pod nadzorstvom učiteljev ostati v šolskem poslopju, kjer si lahko z igro ali pa z delom preganjajo čas.

Vsak večer ob šesti uri se otrokom deli košček kruha, nekaj čokolade in sadja. To južnico dobivajo otroci celo leto, tudi takrat, ko prenehajo opoldanski obedi. V šoli smejo otroci ostati do osme

ure zvečer. Potem že vsak izmed njih dobi svoje stariše doma. — Vsak otrok, ne gledé na vero in narodnost, je deležen te podpore. Kolika je moralna korist teh ustanov, zlasti za zanemarjeno velikomestno mladino, ni treba poudarjati.

„Učit. Tovarišu“ na uho. Zadnji „Tovariš“ zavestno piše: „Dné 29. decembra 1902. je bil izvoljen deželni poslanec za kmetiške občine gradiščanskega okraja nadučitelj Falconer.“ Mi tej notici samo to dostavljamo, da Falconer ni liberalec, temuč krščanski socijalec in da je njegovo kandidaturo podpirala mlajša socialno delujoča duhovščina.

Verski pouk v mestnih ljudskih šolah je prepovedal milanski mestni zastop. Kardinal-nadškof je tem povodom izdal pastirsko pismo, v katerem obžaluje ta ukrep, slika njega slabe posledice, pozivlja k molitvi, da se odvrne od mladine preteče pohujšanje. Duhovščini priporoča, naj podvoji vnemo, da ne bode verski in nravní pouk mladine škodo trpel.

Ti mračnjaki! V Šangaju na Kitajskem je umrl meseca novembra jezuit P. Sotolli. Pokojnika so prištevali najboljšim poznavateljem kineškega jezika in slovstva. Zapustil je v rokopisu slovar

kineškega jezika, ki bode obsegal 10—12 debelih zvezkov.

Največje šolsko poslopje imajo menda v Štokholmu. Zidano je bilo še le pred kratkim časom iz kamna in železa. Le vrata in okviri oken so iz lesa, tla so iz cementa. Poslopje ima 90 učnih sob, v katerih je prostora za 4000 otrok in je stalo en milijon švedskih kron.

Šolstvo na Angleškem. — Nedavno je angleški parlament sprejel novi šolski zakon, ki se v marsičem razlikuje od dosedaj veljavnega. Tekom razprave je angleški ministerski predsednik Balfour podal to le izjavo. Rekel je: Angleška vlada si je dovolila obuditi v našem narodu zanimanje za šolsko vprašanje, ker je obstoječi šolski sestav do cela nereden, neuspešen in zaostaja za potrebami časa ter je spravil Veliko Britanijo v sramoto pred svetom. Večina našega naroda zahteva, da se mora v šolah poučevati veronauk, toda needini smo v tem, kateri nauk naj to bode. Naj se tudi vzpodbuja h krščanskemu nauku ondi, kjer se še ne poučuje. Če se ta preosnova ne izvede brez odlašanja, tedaj si bo vlada nakopala zaničevanje starišev in otrok in ga bo tudi zaslužila.

Listnica upravníštva.

G. Jos. Č. v Z.: Z doposlanim zneskom poravnana naročnina za 1. pol. lanskega leta. — Gdčna A. P. na P.: Poravnano vse do 1. jul. 1903. — G. Mih. P. v St. P. p. P.: Z doposlanim zneskom poravnana naročnina do 1. jul. 1902. — G. Fr. K. pri Sv. K. p. R. S.: Naročnina poravnana do konca 1. 1902. — G. Jos. L. v Sv. P. p. R.: Poravnana naročnina za 1. 1902. — G. Iv. P. v S. Dol.: Še na dolgu naročnina za 1. 1902.

„Slovenski učitelj“ izhaja dvakrat na mesec (1. in 15.).

Cena mu je na leto 5 K, na pol leta 2 K 50 h.

Urejuje in izdaje: Fran Jaklič, učitelj. — Oblastim odgovoren: Ivan Rakovec.

Rokopisi, naročnina in reklamacije naj se pošiljajo: Uredništvu „Slovenskega učitelja“ v Ljubljani.
